

Biologicals

Behandeling van reumatische klachten met medicijnen

In overleg met uw reumatoloog start u binnenkort met een biological. Biologicals worden onder andere voorgeschreven bij reumatoïde artritis, artritis psoriatica of axiale spondylartritis. In deze folder vindt u uitleg over deze behandeling.

Deze folder is geen vervanging van de gebruiksaanwijzing bij het geneesmiddel.

Wat zijn biologicals?

Biologicals zijn medicijnen die reumatische ontstekingen remmen. Biologicals zijn eiwitten waarvan de werkzame stof is gemaakt door een levend organisme of afkomstig is van een levend organisme (menselijk of dierlijk eiwit). Biologicals remmen de eiwitten die voor ontstekingen zorgen (TNF of interleukines) of ze remmen de cellen die deze ontstekings-eiwitten maken (T- en B-cellen).

- **TNF-alfaremmers**

Remmen de werking van het eiwit TNF. Dit eiwit is namelijk overactief bij mensen met reuma waardoor ontstekingen ontstaan.

- **T-en B-celremmers**

Remmen de werking van de T- en B-cellen. Deze witte bloedcellen spelen een belangrijke rol in het afweersysteem. Bij mensen met reuma werken deze te hard en zorgen voor ontstekingen.

- **Interleukine-remmers**

Verminderen de werking van de ontstekingsbevorderende boodschapper-eiwitten (interleukines). Deze stoffen zijn overactief of te veel aanwezig bij mensen met reuma en zorgen voor ontstekingen.

- **JAK-remmers**

JAK-remmers zijn officieel geen biologicals. JAK-remmers, remmen cytokines. Cytokines zijn hele kleine deeltjes in uw immuunsysteem. Deze kunnen betrokken zijn bij ontstekingen bij reuma. Door deze cytokines te remmen, kan de reuma tot rust komen.

Hoe werken biologicals?

Wanneer u een vorm van ontstekingsreuma hebt, dan is uw afweersysteem ontregeld.

Uw afweersysteem slaat als het ware 'op hol'. Uw lichaam denkt dat de goede (lichaamseigen) cellen kwade indringers zijn en uw afweersysteem wil die indringers verdrijven. Hierdoor komen stoffen vrij die voor ontstekingen in gewrichten, pezen, spieren of organen zorgen. In zeldzame gevallen kunt u een ontsteking van de bloedvaten of zenuwen krijgen. Zonder behandeling kunnen langdurige ontstekingen schade veroorzaken aan gewrichten of organen. Ook veroorzaken ontstekingen vaak pijn en vermoeidheidsklachten. Biologicals richten zich op specifieke afweercellen of boodschapper-eiwitten in het afweersysteem. Ze remmen de werking van deze

cellen en eiwitten waardoor de ontstekingsreactie tot rust komt.

Wanneer merkt u iets van de behandeling?

Het effect van biologicals merkt u na een paar weken, maar kan ook langer duren. Soms tot wel 3 tot 4 maanden.

Toedienen biologicals

U krijgt biologicals niet in pilvorm voorgeschreven, omdat het maag-darmkanaal biologicals moeilijk kan afbreken. Daarom krijgt u de biological in het ziekenhuis via een infuus of u leert deze zelf via een onderhuidse injectie te geven.

Bijwerkingen

Elk lichaam reageert anders op medicijnen en ieder medicijn kan bijwerkingen geven. Of u ook last krijgt van bijwerkingen, is niet te voorspellen. Omdat een biological via een infuus of onderhuidse injectie wordt toegediend, geeft dit soms klachten van de huid op de plaats van de injectie. Denk aan roodheid, zwelling, jeuk, een blauwe plek of pijn. Andere mogelijke bijwerkingen zijn:

- verhoogde gevoeligheid voor infecties (bijvoorbeeld luchtweginfectie, blaasontsteking, gordelroos)
- maag- en darmklachten
- hoofdpijn
- duizeligheid
- vermoeidheid
- een tekort aan witte bloedlichaampjes
- leverenzymafwijkingen

Een compleet overzicht van de bijwerkingen per biological vindt u in de bijsluiter of leest u terug op www.apotheek.nl of www.reumanederland.nl

Wanneer waarschuwt u uw (huis)arts?

Krijgt u na het infuus of de injectie last van bijwerkingen? Neem dan contact op met de polikliniekassistente van de poli reumatologie. Dat kan op werkdagen van 08.30 – 16:30 uur. Zij bespreekt uw klachten met uw reumatoloog of reumaconsulent.

- locatie Alkmaar, telefoon 072 - 548 3250
- locatie Den Helder, telefoon 0223 - 69 6902

Buiten kantoor tijden, 's nachts of in het weekend kunt u bij dringende klachten contact opnemen met de huisartsenpost bij u in de buurt.

Het is belangrijk dat u nooit zomaar zelf met het gebruik van biologicals stopt.

Infecties

Biologicals beïnvloeden uw afweersysteem. U bent daardoor tijdens de behandeling door verminderde afweer wat gevoeliger voor infecties. Bij infecties en koorts belt u altijd direct met de

poli reumatologie om te overleggen. Dat kan op werkdagen van 08.30 – 16:30 uur. In het weekend en 's avonds neemt u contact op met de huisartsenpost.

Maatregelen om infecties te voorkomen

Wanneer dit nodig is krijgt u voordat u start met een biological, de volgende onderzoeken:

- Mantoux-test/IGRA test en longfoto

Bij een klein aantal patiënten is in het verleden tijdens de behandeling tuberculose ontstaan. Dit gebeurde vooral bij patiënten die al eens tuberculose hadden gehad. Om dit te voorkomen, worden alle patiënten die met biologicals worden behandeld, wanneer dit nodig is, eerst getest op een eventuele vroegere besmetting met tuberculose. U krijgt hiervoor mogelijk een Mantoux-test / IGRA-test en er wordt een röntgenfoto van de longen gemaakt. U krijgt dit onderzoek alleen wanneer wij geen recente longfoto van u hebben.

- Hepatitis B en C

U wordt van tevoren getest op de virusinfectie hepatitis B en C. Dit onderzoek krijgt u altijd.

Wat kunt u zelf doen om infecties te voorkomen?

U kunt ook zelf infecties helpen voorkomen. Onder andere door te zorgen voor goede hygiëne. Verder is het belangrijk dat u zichzelf voor iedere injectie of behandeling per infuus de volgende 11 vragen stelt:

1. Heeft u operaties en/of tandheelkundige ingrepen gepland staan?
2. Heeft u wondjes, uitslag of gebitsproblemen (ontstekingen)?
3. Heeft u koorts, keelpijn of bent u verkouden?
4. Heeft u diarree?
5. Heeft u pijn bij het plassen?
6. Bent u kortademig en/of heeft u gezwollen enkels?
7. Gebruikt u antibiotica?
8. Heeft u benauwdheidsklachten en/of hoest u?
9. Heeft u bijwerkingen gehad na de vorige prik?
10. Moet u binnenkort gevaccineerd worden met verzwakt levend vaccin*? Bijvoorbeeld gele koorts?
11. Heeft u een zwangerschapswens of bent u zwanger?

Kunt u 1 of meer van deze vragen met 'ja' beantwoorden? Neem dan van tevoren contact op met poli reumatologie. Zo nodig vindt overleg plaats met de reumaconsulent. Het kan zijn dat de toediening van de injectie of het infuus uitgesteld moet worden.

Controles

Uw bloed wordt uit voorzorg regelmatig onderzocht. Zo kunnen we het ontstaan van leverfunctiestoornissen of afname van witte bloedcellen of bloedplaatjes vroegtijdig opsporen. U hoort van de reumaconsulent of reumatoloog als dit nodig is.

Ongeveer 6 weken na de start van de biological belt de reumaverpleegkundige u op om te horen hoe het gaat. Na 3 maanden komt u weer voor controle bij de arts en reumaverpleegkundige, om te

bespreken of de biological effect heeft gehad.

Gebruik van andere geneesmiddelen

Behalve met antibiotica is een biological in het algemeen veilig in combinatie met de meeste andere medicijnen. Wel is het belangrijk dat u aan uw reumatoloog en eventuele andere artsen doorgeeft welke andere medicijnen u met en/of zonder recept eventueel gebruikt.

Operatie of behandeling bij de tandarts? Laat het weten!

Wordt u binnenkort in het ziekenhuis geopereerd of behandeld bij de tandarts? Geef dit dan altijd aan uw reumatoloog door. In overleg moet u dan tijdelijk stoppen met de biological. Geef ook aan uw tandarts en/of andere behandelend artsen door dat u wordt behandeld met een biological. Zij kunnen dan rekening houden met uw verhoogde risico op infecties tijdens of kort na de ingreep. Is de operatiewond goed genezen en heeft u geen klachten die kunnen wijzen op een infectie? Dan kunt u in overleg met uw reumatoloog weer starten met de biological.

Zwangerschap en borstvoeding

Er is nog weinig bekend over een eventueel effect van een biological bij zwangerschap en borstvoeding. Om die reden is het belangrijk om hierover in een vroeg stadium met uw reumatoloog te spreken. Heeft u een kinderwens? Of bent u onverwacht zwanger geworden? Bespreek dit dan altijd met uw reumatoloog.

De grieprik en vaccinaties voor een verre reis

Wij adviseren u bij het gebruik van dit geneesmiddel u jaarlijks te laten vaccineren met het griepvaccin via uw huisarts. Verzwakt levende vaccins (zoals bof, mazelen, rode hond (BMR), gele koorts, tyfus, BCG, oraal poliovaccin) mogen niet gegeven worden. Dit kan ook gevolgen hebben voor reizen, waarbij vaccinaties nodig zijn. Gaat u op reis naar het buitenland en heeft u vaccinaties nodig? Informeer bij de GGD welke vaccinaties u precies nodig heeft en bespreek dit daarna tijdig (minimaal 6 maanden tevoren) met uw reumatoloog.

Medicijnpaspoort en medische verklaring

We adviseren u om een medicijnpaspoort mee te nemen als u op reis gaat. Deze is verkrijgbaar bij uw apotheek. Voor reizen naar het buitenland heeft u een medische verklaring nodig. U kunt deze verklaring aanvragen bij uw reumaconsulent.

U kunt een biological zonder problemen meenemen naar Europese landen, de Verenigde Staten en Australië. Gaat u naar Azië, Afrika en/of Zuid-Amerika? Overleg dan eerst met uw apotheek.

Hoe bewaart u een biological veilig wanneer u deze thuis injecteert?

U bewaart een biological op de volgende manieren veilig:

- bewaar een biological in de koelkast bij 4 tot 8 graden Celsius. Voorkom bevriezing, plaats de injectiespuiten niet tegen de achterwand van de koelkast of ter hoogte van het vriesvak
- bewaar een biological voor bescherming tegen licht altijd in de originele verpakking
- gaat u op reis? Bewaar de biological dan in een koeltasje
- reist u met het vliegtuig? Zorg dan dat de biological niet bevriest, neem het altijd mee in uw

handbagage en beslist niet in het bagageruim van het vliegtuig. Vraag het cabinepersoneel of de biological in de koeling mag of dat zij de koelelementen opnieuw willen invriezen

- de vloeistof in de injectiespuit moet helder zijn. Als u deeltjes in de vloeistof ziet, mag u de biological niet meer te gebruiken
- de biological is houdbaar tot de laatste dag van de aangegeven maand. Deze staat vermeld op de spuit.

Afbouwen medicijnen

Wanneer uw reuma-ontstekingen langdurig afwezig zijn (in ieder geval langer dan 6 maanden), dan bespreekt de reumatoloog met u of de reuma-medicijnen (waaronder de biologicals) afgebouwd kunnen worden. Wanneer de reuma-ontstekingen helemaal weg blijven, dan is helemaal stoppen soms ook mogelijk. U blijft onder controle, ook wanneer u met reuma-medicijnen bent gestopt.

Als de ontstekingen terugkomen en de ziekte is weer actief, overlegt de reumatoloog met u wat de beste manier is om weer te starten met reuma-medicijnen. Dit hangt af van de medicijnen die u nog gebruikt. Meestal zal de reumatoloog het laatste middel dat is afgebouwd als eerste weer geven. Dit is voor iedereen dus net even anders.

Uw vragen

Met vragen over uw aandoening en de behandeling kunt u op werkdagen van 8:30 tot 16:30 uur contact opnemen met de polikliniek reumatologie:

- locatie Alkmaar, telefoon 072 - 548 3250, mail reumaconsulentalkmaar@nwz.nl
- locatie Den Helder, telefoon 0223 - 69 6902, mail reumaconsulentdenhelder@nwz.nl

Meer informatie over biologicals vindt u ook op de website van Reuma Nederland, www.reumanederland.nl

Op www.kijksluiter.nl vindt u animatievideo's waarin de belangrijkste informatie uit de bijsluiter van een medicijn in begrijpelijke spreektaal wordt uitgelegd.